

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

Főmunkatársak:
DR. WOLKENBERG ALAJOS és LENGYEL JÓZSEF

A lap kiadója: A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” ezimére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)

Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Szocialista tanítók.

Tíz és néhány esztendeje, mikor a munkásnép szívéhez és gondolkodásához közelebb fértem, itt városunkban — tekintélyes gyülekezésben mondtam, hogy az iparosok, iparossegédek közt a szocializmus tényleg létezik.

Akkor jóakaratu mosolygással vették a hírt és azzal nyugtatták meg az emberek magukat, hogy hiszen nincs okuk rémképet látni.

Nos, ma már csak nem rémképet látunk, midőn konstatáljuk, hogy az a bizonyos szocializmus — mert van ám keresztény, jóra való szocializmus is — itt van közöttünk. Népünk, munkásaink szívében kezd nemesak lappangani, de gyökeret verni. Szelleme beférkőzött a műhelyekbe, végig viharzott a nagy alföld rónáin. — ott kacézkodik már legfelsőbb tanintézetünkben, az egyetemi ifjuság közt. És hallottatok, olvastátok?

A szocialisták híveket toboroznak Magyarországon tanítói karában, proklamációkban szólítják a táborkba. E tábor zászlójára már most is oly eszmék vannak írva, melyek teljesen alkalmasak arra, hogy tanítóink eszöndes, áldásos munkásságát — éppen most, mikor sorsukon váll-

vetve igyekszünk javítani — megzavarják.

A jó Isten nagyobb csapással alig sujthatná hazánkat, mintha ez az öntudatos, hazáját forrón szerető tanítói kar gyöngének bizonyulna a legesattanosabb ellentállásra.

Mert a szocialisták nagyon jól tudják, hol biztosíthatnak romboló eszméknek legmaradandóbb nyomokat.

Hiszen a mi tanítóink nevelik a nemzetet. Az iskolákban alakul a magyar társadalom. Az első eszmék itt szunnyadnak, itt írják az első betűket arra a fehér lapra, melynek lélek a neve.

Ki nem emlékszik azokra a percekre, mikor a tanító az első elbeszélésekben tette szemléletünk tárgyává a felebaráti szeretetet, a kötelességtudást, a munka feletti édes és megnyugtató örömet, az alázatos-ság jutalmát — és mindent, a miből aztán az ember, a honpolgár jelleme alakul? Talán nem esalódom, ha állítom, hogy ezeket a benyomásokat úgy vittük az élet útjára, mint talizmánokat, mint legédesebb emlékeinket?

Ime — ezeket jól tudják a szocialisták apostolai. Tudják, hogy a tanító befolyása a nemzedékre olyan, mint a levegőé, mely mindenfelé behatol, olyan, mint a napsugáré,

mely növeli a tárgyakat, a növényzetet, hát odahajlanak a nemzet napszámásaihoz, mint valami ádáz szellemek és tetszetős, hazug szólamokkal lázítják nemes, eszöndes munkára képzett szívüket.

És valljuk meg, hogy az a szegény tanító, kitől ma oly nagy szellemi tőkét kívánnak, kinek munkája talán legnehezebb a társadalom munkásai közt és kinek anyagi jutalomban való részesüléseért csak mostanában kezdünk jobbutra térni — nem esuda, ha gondolkodóba esik, ha a folytonos és kitartó kísértés hatása alatt abba a nagy tévedésbe esik, amibe éppen a szocialisták estek. Hogy t. i. ilyen eszmékkel, ilyen eszközökkel a társadalmat megváltoztatni, az osztálykülömbéget megszüntetni stb. stb. lehetséges.

És valljuk meg továbbá azt is, hogy ha az a tanító ezzel a gondolkozással agyában és ezzel az érzéssel szívében nevel, tanít, van napról-napra iskoláinkban, ezzel ad irányt a község népei közt: akkor az ő nevelői hatása, eszméi oda fognak férkőzni az új nemzedék egész lényéhez, a község gondolatvilágához!

Igy el lehetünk készülvé, hogy vesztésünk ott lesz legnagyobb, leggyászosabb, a hol a védekezésben legjobban bízunk. Azok fogják társadalmunkban a legna-

TÁRCZA.

A főséges Alpok között.

Egy kis társaság verődött össze Szatmáron ez évnek július havában, hogy üdülést keressen Bajorország egyik kies fűrdőjében és innen majd — erögyűjtés után — bekalandozza a főséges Alpok nyújtotta perspektíva egyes vonzóbb pontjait.

A társaság tagjai voltak: egy szatmári, szép nevű s jó hírű orvos, ennek turistaságra termelt neje, huga és sögornója, mindhárman a női szellem és kelleme előkelő képviselői. Hozzájuk csatlakozott a rokonság révén az orvosnak sógora és a barátság ezimén e sorok írója.

Szerencsés ember az, aki jó társaságban utazik, számalomra méltó pedig, aki egymagában kalandozza be a világot. Minden utazásom mindjobban meggyőzött ennek a felfogásnak az igazvoltáról. De hát mi kell ahhoz, hogy valamely társaság jó társaság legyen az utazásban? Némely uti-

társ szívesen elfogadja a társadalmi filozófiának azt az elvét, hogy „mindnyájan egyért,” vagyis: hogy ő érte vannak mások a világon; de már azt a másik elvet, hogy: „egy mindnyájáért,” más szóval: hogy ő is szolgálja a többiek érdekét, már másoknak engedi át. Pedig miként a madár mindkét szárnyának együttes működésével emelkedik a magasba, úgy a társadalmi lény a mondott mindkét elvnek együttes gyakorlásával érvényesülhet a társas életben. Tehát a jó uti társaság tulajdonai közül az egyik az, hogy az egyenlőség nagy elvén kölcsönösen támogassuk egymás érdekeit; kell továbbá: élénk érdeklődés, nagy fogékonyság a természet szépségei és az emberi köz alkotásaihoz; ruganyos kedély, melyet meg nem viselnek az uti küzdelmei; élénk humoros szellem, mely szeretetre méltó találékonysággal bírja kitölteni az utazás közben üresen maradt közöket.

Hogy milyen volt az én uti társaságom, azzal beszámolok az utleírás végén, mert lementem után kell dícsérni a napot.

Az utazásnak, hogy tartalmas legyen és kedves emlékü maradjon, megvannak a maga művészete és tiszteletben tartást követelő szabályai.

Mindenekelőtt, hogy ne mint oldott kéve induljunk el, melynek egyes szálait hamar szétveti az utazás tapasztalata, szervezkedni a kis társaság és az alkotmányos, köztársasági kormányforma kereteibe berendezkedve, mint fegyelmezett sereg indult az idegenbe. A köztársaság elnökévé választottuk a világlátott orvosnét, akinek alkalma volt elnöki talentumát oly egyesület vezetésében is érvényesíteni, a melyben kényes feladata, szólásszabadságot korlátozni és a szétágazó nézeteket összeegyeztetni.

Az utazás sikere is, mint az államok jóléte, higgadt megfontolással rendezett pénzügyi viszonyokon alapulván, pénzügyi miniszterré tette a közbizalom a doktort, a ki a kiadásoknál mindig a toll hegyével csinálja a számítását.

Szatmár város és vidéke nagyérdemű közönségének tisztelettel hozom szíves tudomására, hogy az **őszi és téli** idényre szükséges **legdivatosabb**

női és férfi ruha-szövetek nagy választékban érkeztek „Hazai iparszarnokomba.” Kész szolgálattal Páskuj Imre.

gyobb vihart okozni, a kiknek kis társadalmát — az iskolát — egy munkás, feyelmezett, törvénytisztelő kis polgárság országaként tekintették.

Azt hirelik a napi lapok, hogy már tekintélyes számu tanító-testület jelentette be csatlakozását azon nagy gyűléshez, melyben a világgá bocsátott proklamációt fogják tárgyalni.

A proklamáció minden egyes pontjához szó férhet. Azok mind-egyikéből kiérzik a — lóláb.

Ez alkalommal csak egyetlen pontjára reflektálok.

Azt kívánják ugyanis, hogy az iskolától szakítsák el a vallás-oktatást.

Tehát ismét... és ismét a valóság! Tehát ismét és ismét az Isten!

Nem volt elég a szörnyű csalódásból?

Ugy látszik nem!

No hát egyenesen és nyíltan kimondom, hogy ez az egyetlen pont elégséges arra, hogy azon a nagygyűlésen Magyarország tanítókarának egyetlen hazáját igazán szerető tagja se mutakozzék.

Ezt megkövetelheti az állam, mely nyíltan bevallotta, bevallotta különösen az utóbbi időben, hogy vallás nélkül iskola nem lehet. Meg kell követelniök az egyházaknak, és pedig közösen, egyértelműleg. Meg kell követelniök a szülőknek. A szülők ne adják gyermekeiket oly tanító iskolájába, ki nyíltan hirdeti, midőn a szocialistákhoz szegődik, hogy ő Isten nélkül való társadalmat akar nevelni.

Mert bizonyos, hogy az ilyen nevelés anarchiára vezet!

A mi társadalmunk azt igazolja ugyanis, hogy az anarchiára nem azon elvű emberek vezetik a honpolgárokat, kik a kereszténységet hirdetik, kik a katolikus vallás-szabadságért küzdenek, kik a börtön ajtaját is keresztüllépik hitökért:

Miként hajdan az átelközi vérszerződés, úgy a mi alkotmányunk is hat pontban lőn megszerkesztve, melyek a következők:

1.) Amit a többség határoz, abba a kisebbség bele nyugszik. A határozat ellen cselekedni nem szabad, de zugolódni lehet. Legalább annyi elégtétele legyen a kisebbségnek, hogy kiönti fájdalmát.

2.) A kényeskedést a nőknek is otthon kell hagyniok, mert a kényeskedés nem turistához való.

3.) Haragudni nem szabad.

4. Önkénykedést nem tűrünk, mert még a gyönyörűség sem kell, ha azt ránk erőszakolják. A ki zsarnokoskodni akar, az keresse más kormányformát, vagy legyen államásfőnök Salzburgban.

5.) A munkafelosztás elvére helyezkedve, a férfiak a viaskodással járó teendőket végzik; a hölgyek az éber szemmelátás és gyöngéd figyelem szolgálatait teljesítik.

6.) Mert a női szem hamar megakad a fényes kirakatokon s a vásárlási hajlam könnyen zátonyra juttatná a szépen kitervelt programot, a megválasztott pénzügminiszter minden kiadásnál költségvetést csinál,

hanem azok, kik vallás nélkül való iskolát kívánnak, kik az állam ortalma és elnézése mellett a liberalis eszmék ürügye alatt az ilyen szocialista eszméket akarják becsémpészni iskoláinkba.

Hazánkegyik igen nemes gondolkozású kir. tanfelügyelője panaszkodott e sorok írójának. Panaszkodott, hogy az iskolás gyermekek nem a régiak őszinteségével tisztelik az öregebb embereket, semmibe se veszik a község kiemelkedőbb alakjait, az utazán korukhoz nem illő szabadsággal élnek és viselkednek.

Jut eszembe most ez a panasz és így gondolkozom:

Ha most, a vallás olyan- a milyen- mert hej! ebben is sok rovásra valónk van — befolyása alatt ily irányu tünetek mutatkoznak: mi lesz vallás nélkül, mi lesz a szocialismus befolyásával az elüljárók, és ebből folyólag a törvények iránt való tiszteletből?

Kérdezzük gyakran! De ne csak kérdezzük. Legyünk rajta, hogy tanítóink a kísértésekkel szemben erősek legyenek.

E tekintetben sokat, nagyon sokat tehetnek a tanító egyesületek, melyekről — ha szerkesztő ur megengedi — egy más alkalommal fogok írni.

Egy tanító egyesületi elnök.

Válasz

nt. Gergely Károly és Risdorfer János uraknak a „Szamos“-ban megjelent „Nyilatkozatára.“

Az őszinteséget mindig tiszteljük. Tisztelet illeti meg ennél fogva a „Nyilatkozat“ szerzőit is azért, hogy hallgatásuk által elismerik az osztályok látogatása valódi céljait a keresztvetés megfigyelését. Hiszen a „Heti Szemle“ éppen a miatt szólalt föl, hogy immár a kath. gyermekek és esetleg tanítókat nem katolikus lelkészek tisztán és par excellence vallásos ténykedésben, az imában őrizik ellen azon általános elfogadott elv dacára, hogy tisztán vallási dologban egyedül és kizárólagosirányadó kinek-kinek saját lelkesze, illetve vallása és egyháza.

mely döntő súlyjal esik az elhatározás mérlegébe.

Igy körül lévén básiyázva a jog és szabadság, még az volt hátra, hogy az utazás tartalmasságára való tekintettel előre kidolgozott uti programot alkossunk, mert enélkül, jár-két, költsézek bőven az ember és mégis keveset tapasztal. Erről a programról ezeltudatosan és gyakorlati érzékkel gondoskodott a mi kedves elnökünk, a ki egy valódi turistához való előszeretettel és otthonossággal pontosza ki előre utirányunkat és a megtekintésre méltó helyeket, megmaradván a szabadság utközben is venni fel programpontokat, mert „ember tervez, Isten végez“ az eszések alatt megdagadó folyókkal, utirány-olzáásokkal, mint az valónk is megtörtént Ischlbe tervezett utunknál.

Eismeréssel kell adóznunk a mi elnökünknek, mert derék elnöknek bizonyult, a ki nem várja a kész eredményt, hanem teremteni tud helyzetet; a ki gyors felfogásával és helyes ítélkezésével nem egyszer vitte dülőre ügyünket. Beh aranyos dolog is az, midőn a fáradt címének meg lehet pihennie, mert van más, a ki gondolkodik s tervel.

Az uti tervezettel és a kivitelhez szükséges eszközökkel fölfegyverkezve, a vasuti

Miután tehát a „Nyilatkozat“ szerzői a „Heti Szemle“ felszólalásának éppen lényeges motívumát dieseretreméltó őszinteséggel existálni hagyták, a fölszólalás ezélja el van érve: óvakodni fognak a katolikusok a jövőben a közös iskolától, mint a melyben legdrágább kincsöket, vallásos cselekedeteiket sem gyakorolhatják gyermekeik szabadon.

Most térjünk át a „Nyilatkozat“ egyes pontjaira, melyek csak mellékes dolgokra adott feleletek.

Az 1. pontra két megjegyzésünk van. A „Heti Szemle“ nem állította, hogy az egyik vizitátor „a gyermekek előtt“ fejezte volna ki rozsalását a keresztvetés felett. Ezélja volt csupán azt konstatálni, hogy még az iskolában, a leányiskola IV. osztályából kijövet, mondotta hangosan, hogy a keresztvetés nincs helyén — s jegyezzük meg: az egész vitában csak néma keresztvetésről van szó, mert hát akkor a zsidónak is joga volna feltelt kalappal imádkozni. Többet a „Heti Szemle“ nem akart mondani. Amit pedig mondott, kívánságra az illető tanítónőnek esetleg irásban adott tanúságával is igazolhatja. — Van e pontban fontosabb dolog, egy kis zaftos mörög. E szerint a néma keresztvetés „csak újabban becsémpészett szokás“ volna. Ilyen állítást saját érdekükben ne kockáztassanak meg a szerzők. A legidősebb két tanító erőnek hitelt érdemlő szava szerint a keresztvetés szokása egykoru a közös iskola fennállásával. Sőt a 70-es évek elején a hangos keresztvetés volt divatban, míg végre egy jámbornak e föletti megbotránkozása folytán e szokás néma keresztvetéssé törpült. Nem is lehetett a kath. elemi iskolából egyszerre közös iskolát csinálni. Hanem első lépés volt a szent képek és feszületek számkivetése. Második lépés volt a hangos keresztvetés betiltása. Évek multán most fegyverkeznek a néma keresztvetés ellen. És ha a törvényhozó testület a külföldet a rozban tovább is malmolja, nem lehetetlen, hogy évek tüntével a negyedik lépés lesz a vallás-tanítás kiküszöbölése az iskolákból. Ha tehát esetleg van a tanítótestületben egy, ki most kezdvén működését, már is nyílt ellensége a Krisztus keresztjének ha van talán egy másik, ki az 1892/3. és egy harmadik, ki az 1890/1. évtől kezdve, mint akatholikus nem engedte meg a néma keresztvetést; akkor jogos önérzettel utasítjuk vissza a tisztelet szerzőknek, kik csak 1886/7. isk. év óta működnek e városban, talán a közel jövőre kifundált s egyedüli, de peremptorius argumentumnak szánt állítását, mintha a néma keresztvetés „csak újabban becsémpészett szokás“ volna.

A 2. pontot napnál világosabban megczáfolja két név: Duli Ilona II. o. tanuló,

pályaházhoz hajtattunk, a hol a társak idegesen keresték egymást, hogy találkozzanak, mert fél embernek érzi az ember magát, míg egyedül áll a nagy út előtt. S mekkora a közös öröm, ha az uti társak fölfedezték egymást! Ebben a találkozásban le van rajzolva a jövő utazás egész képe. Izgalom, váltakozva sok örömmel, ez az utazás rövid kivonatban.

Mig a pályaházban az induló vonatra vártunk, a sürgő forgó tömegben a hazafiúi méltatlankodás hangján szólit meg egy kedves ősz alak: Ősém, miért mégy te külföldre, mikor itthon is van fürdőhely elég? — Husz éve járom már a hazai fürdőket, válaszolám. Ideje, hogy egyszer már az idegenbe is kinézzek. Aztán: eddig költsékezem és nélkülöztem. Most már látni is akarok valamit és az aesthetikai érzéket táplálni, mely itt az elvérzés veszedelmének van kitéve.

Panaszkodtok, mondá ő, hogy a hazai fürdők drágák és nem nyujtanak elég kényelmet. De hát hogyan lendüljenek föl, ha külföldre viszitek a hazai pénzt?

Ez az okoskodás első hallásra, kellő mérlegelés nélkül, mondám én, könnyen leveheti lábairól a hazafiasan gondolkozókat.

Török Julia I. o. tanuló, kik közül az első az egész osztály hallatára tett nyilatkozat szerint ki lett állítva, a másik pedig körmössel lett büntetve a keresztvetés miatt az új luth. tanítónő által. Naiv megjegyzés az, hogy a szerzők jelenlétében nem büntették a keresztet vető gyermekeket. Ahol büntetés történt, oda ők már nem mentek, mert pozíciójuk már biztosítva van.

A 3. ponttal szemben továbbra is főtartjuk az állítást, hogy a katolikusok 27 év előtt csakugyan meg lettek fosztva iskolájuktól. Minek megerősítésére szolgál az, hogy maga a községi iskola eszméjének szenvedélyes pátronusa, Beresey Lajos nem volt katolikus ember s ellenében a boldogult Gellért László, későbbi polgármester, daczára a Bereseytől szenvedett személyes sértéseknek, helyt állott és kijelenté, hogy ez ügyben a felekezeteknek — mint ő mondá — kihallgatása nélkül egyoldalulag ítélni s határozni nem akar. De bizony nem hallgatták ki a „felekezeteket”, sőt a bold. Lukács plebános által, mint a katolikusok legtermészetesebb képviselője által, a városi tanácshoz benyújtott óvást egyszerűen elutasították, miért is ő 1870. július havában így irt Bíró püspökhöz. „Jul. 21-én a városi közgyűlés megtartása után, melyben ki lett mondva a közös iskola, még az nap rögtön irtam ujjal a dolgok állásáról értesítve méltóságodat. Én küzdöttem a városi közgyűlés igaztalan eljárása ellen, de siker nélkül. Szegény hűveim felhevülését pedig nem akartam arra felhasználni, hogy az úgy is üldözött papság ujjal pelengéreztesse, esendre, nyugalomra intettem őket, vigasztalva méltóságod közbenjárásával, mely szomorodott szívünkre és felzaklatott lelkeinkre egyedül hozhat enyhet és gyógyirt.” Ime, ilyen igaz az, hogy maguk a katolikusok szüntették be iskolájukat. Hogy pedig jogállamban is történhetnek égbekiáltó jogtalanságok, arra nézve elég a jelen politikai helyzetre és a legutóbbi képviselő választásra hivatkozni.

A 4. pontért ismét köszönetet kell mondani a szerzőknek, mert míg meg akarják ezafolni a „Heti Szemle” azon állítását, hogy Nagybányán a felekezeteknek s a gör. katolikusnak vannak saját iskoláik, kisütik, hogy a róm. katolikust kivéve minden vallásnak van módjában saját iskolában neveltetni reményteljes esemétét. Ha pedig a reformátusok a Schola Rivulina nevű híres iskolát átadták a községi iskola ezéljaira, ez nem kényszerből történt s nem erényes, hanem nagy anyagi előnyök kecségető csábja által létrehozott tett, mert a tanításra határozottan alkalmatlan és hat osztályú közös iskolára na-

gyon is elégtelen helyiségért a város évi ezer forintját a reformátusok teszik zsebre, akik hozzá még a felekezei tanítók fizetésének terhe alól is megszabadultak az átadás által. Itt már igenis helyén van az elv, hogy a Schola Rivulinától nem lettek a kalvinisták megfosztva, hanem önként adták át.

Az 5. pontot legyenek szivesek jobban megfogalmazni, vagy hibátlanul nyomtatni, mert általában érthetetlennek mondják.

A 6. pontból újból meggyőződhetni, hogy ha valamely történelmi tény tévelygő honfitársainkra rápirít, e tény közlőjére bámulatos készséggel reá sütik a történet-hamisítás csunya jellegét. Különbén még ez sem eredeti nálunk, hanem német tempó. Tossék elolvasni, mi áll a „Nagy-bánya és környéke” cz. könyvecske 36. oldalán. Nem az van-e, hogy „az utolsó Drágfi terjesztette a vidéken” a reformált hitet és az új vallás aztán oly tüzes követőket nevelt, hogy már 1588-ban a Szent-István-templomot s az iskolákat — persze kath. iskolákat — elfoglalva e várost az új hit hatalmas védőbástyájává tették.” Mivel az említett könyvecske elején a történelmi vázlat auktoraúl dr. Schönher Gyula tekintélyes író szerepel, nem történet-hamisítás, ha az ő műve nyomán valaki valamit idéz. Különbén ha a „Heti Szemle” 33 évet tévedett volna is — mit nem tudva és nem szándékosan tett, még akkor sincs nagy baj. Tudjuk, hogy már jóval sz. István megkoronázata előtt voltak Magyarországon nagy számmal keresztény családok s mégis maguk a történetírók is megengednek maguknak a hamisítás gyanuja nélkül ilyenféle auxezist: Magyarország az ezredik év előtt, sz. István előtt a kereszténységet nem ismerte. A „Heti Szemlének” ezélja csupán az, hogy föltüntesse, mily hatalmas lett ma a protestánsizmus anyjával, a kath. vallással szemben, holott ez édes anya őt századon át nevelte s szeretetével melegengette Nagy-bánya derék polgárait. Ezen ezél pedig teljesen el van érve akár csakugyan az utolsó Drágfi és 1580-ban terjesztette a reformációt, akár pedig Kopácsy 1547-ben; hiszen 33 év nem oly roppant és enormis differenzia egy maholnap kilencszázados keresztény multtal dícsékvő város életében.

Higgadt ítélet döntse el ezek után, ki a bárány és ki a farkas, ki a „tolvaj” és ki a megkárosított ártatlan. Az-e a farkas, aki szent vallásának mások által már megsértett joga védelmére kél vagy azok-e inkább a farkasok, akik először zavarják föl a csendes vizet? Az-e a „tolvaj,” aki iparkodik föntartani a törvényt által nem tiltott és egyetlen józan embert sem sértő és senkit észszerűen

Ezt csak gondoltam, de nem mondtam, mert kimélni kell a kort, mert az öregek érzékenyek és nem felejtnek. Különbén is a kedves öreg ur jósága csak a szeretet nyelvét érdemli meg; a szeretet édes mézes szavaival szól hozzá egész városunk.

Csakhamar ott ült utazó társaságunk a robogó vonaton, boldog meglepedést érezvén a fölött, hogy már indul a vonat s távolodunk az otthontól.

Milyen jól is van berendezve a szív élete. Örömet érez az ember, mikor indul a vonat, a fölött, hogy már távolodik az otthontól. Visszatérőben pedig nagyobb örömet okoz az, hogy közeledünk az otthonhoz, melynek megszokott nyájas nyugalma előre boldoggá teszi az embert. Olyan a szív, mint a méh: az édes mézet ki tudja szedni minden virágból.

Harminez órai robogás után, Budapesten, Bécsen és Salzburgon át lassan kibontakozott az Alpok láncolataiból első ezélpontunk: Reichenhall, a kies fekvésű, három oldalról magas bérezeztől koszoruzott, villaszerűen épült, modern, kedves fürdőhely, mely méltán látja keblében Európa, sőt az óceánon túl fekvő földrész legkülönbözőbb nemzeteinek a képviselőit.

(folyt. köv.)

meg nem botránkoztató, a hangos közös imát nem zavaró s vallása által előírt és 27 éves szokás által szentesített néma keresztvetést, vagy azok-e inkább a „tolvajok,” a kik egy időben párjával járnak a törvény áthágásával ellenőrizni a keresztvetést. Igen, a Nyilatkozat szerzői áthágták az 1868. 20311. sz. n. szept. 2-áról kelt rendelet IV. fejt. 62. §-át, mely szigoruan tiltja, hogy egyszerre két iskolaszéki tag legyen az iskolában hivatalos látogatást, sőt osztályról-osztályra hivatalos látogatásokat.

Konstatáltuk e tényeket s amint látszik, a nyomtatott betű értékét nem mi szállítjuk le. Hogy kik, azt nem kell megmondanunk. Nagy-Bánya, 1897. október 25.

Dr. Kováts Gyula.

Helyi hírek.

A kir. kath. főgymnasium holnapután, pénteken ünnepli meg a szept. 25-i kir. leiratban nyilvánuló nemzeti nagy ténny. Ez alkalomból reggeli 8 órakor ünnepélyes nagymise lesz a székesegyházban, melyet dr. Fechtel János tanár mond. Ugyanesak ő fogja mondani a főgymnasium dísztermében a nagymise után tartandó ünnepélyen a díszbeszédet. Programot az ünnepélyről még nem kaptunk.

Köszönetét nyilvánította a honvédelmi miniszter Szatmár város közönségének az aug. havi közgyűlés ama határozatáért, mely szerint a felállítandó honvéd hadapród iskolánál két, a honvéd főreáliskolánál és Ludovika Akadémiánál egy alapítványi helyet létesít; egyszermind tudatja, hogy az az alapító oklevél a közgyűlési határozat értelmében elkészítve annak idején meg fog küldetni.

A hadsereg köréből. Pacor Vilmos tábornok és Ludmann Gyula ezredes e hó 23-án városunkból Nagy-Károlyba utaztak, hol szemlét tartottak a póttartalékosok és ujczek felett.

Gyászhir. Günther Ágoston, a munkácsi és bereg-szentmiklósi uradalmak főigazgatója meghalt e hó 20-án Grácban, hova üdülés végett utazott. — Özv. Bónis Györgyné e hó 24-én Sárköz-Ujlakon elhunyt. — Lovag Lörwaldt Jodok nyug. m. kir. kohókezelő f. hó 25-én élete 81-ik évében Szatmáron elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz. Az engesztelő sz. mise áldozat holnap reggel 8 órakor fog a székesegyházban bemutatni.

Vármegyénk a nemzeti kulturáért. Kováts Béla kir. tanfelügyelő értesítette Bodnár Gáspárt, mint a szatmármegyei rk. néptanítóegyesület elnökét, hogy Szatmár vármegye közigazgatási bizottsága őt jutalmat tűzött ki egyenkint 50 frtjával a megye bármily jellegű népiszkoláinál működő tanítók jutalmazására, kik a nevelés azon ezéljának: „hogy vallásos, hazafias, becsülettudó, ép, erős polgárokat neveljenek”, legjobban megfelelnek. A jutalmakat a tanfelügyelő javaslatára a bizottság fogja odaitélni. Szép tett, nem szorul dícséretre.

Kinevezés. A pénzügminiszter Kiss Gábor beregszászi pénzügyi számtisztet, ki városunk szülöttje, s ki egyideig nálunk városi számtiszt volt, az aradi pénzügyigazgatósághoz pénzügyi fogalmazóvá nevezte ki.

Képesítés. Jankovich János a rk. finépiszkola igazgatója, kit a miniszter a nagy szünidő alatt a Kolozsmonostori gazd. tanintézetéhez küldött a tanfolyam elvégzése ezéljából, a napokban kapta meg az intézettől oklevélét, mely szerint kitüntetéssel lett képesítve.

Ámde, ha a közönség nem pártolja eléggé a hazai fürdőket, mert drágák, a fürdő-tulajdonosok pedig nem hoznak áldozatot, mert nincs elég közönség, mi fog az okoskodás ezen végzetes utvesztőjéből kivezetni? Az egyik félnek mulhatatlanul meg kell kezdeni az áldozatot. S melyik fél legyen az, a ki a kibontakozást megkezdi? Bizonyára az, a melynek reménye lehet, hogy befektetett áldozata után idővel látni fogja a maga hasznát. Ez a fél pedig a fürdő-tulajdonosok tábora. Tudni kell kezdetben meglepedni a kis haszonnal, hogy később bőven omolják kezökbe az áldás. — Aztán: nem veszett kárba a hazára nézve az, a mit a külföldön elköltünk, mert a hazai kulturának a külföldi kultura hatásán kell megizmosodnia. A nagy Széchenyi csak elég nagy magyar volt és mégis költekezett az idegenben, aminek a haza látta a legnagyobb hasznát. A hazafiaság szempontjából nyugodtan kelhetünk hát külföldi utunkra.

Lásd, én sohasem jártam külföldön, folytatja a kedves öreg, és nem érzem semmi szükségét. Pedig bátyámnak sem ártott volna egy kiesit szétnézni a nagy világban; akkor a rőnd is, melynek muszály meglenni, jobban hozzá simulna az európai civilizációhoz.

A miniszter köszönete. A vall. és közokt. miniszter Szalkai Gyula mátészalkai lakosnak, ki a mátészalkai kisdédóvoda berendezéséhez újabb 295 frtot adományozott, köszönetét nyilvánította.

Kinevezések. A vall. és közokt. miniszter Kurecz Erzsébet tanítónőt a n.-károlyi, Nagy Gáborné szül. Molnár Julia tanítónőt a nagy-szöllősi állami polgári leányiskolához segédtanítónővé nevezte ki.

Áthelyezés. A vall. és közokt. miniszter Tóth Gizella keresztesi és Sebeszth a Emilia aranyosmegyesi tanítónőket kölcsönösen áthelyezte.

Borzasztó szerencsétlenségről ad hirt mult esütőtrókról nagybányai levelezőnk. *Dunay János*, nagysomkúti rk. lelkész azon napon hajnalban Törökfaluba, egyik fiókegyházába indult kocsin. A kocsis úgy látszik elaludt, valamint a bakon ülő másik ember is, miközben a lovak a közjük esett gyeplovadásától megvadulva elragadtak. A bakon ülő két ember idejében kiugrott a kocsiból, Dunay pedig szintén ugrani akarván előbb bundáját dobta le magáról. E közben megtántorodott és esésében bal halántékát úgy ütötte meg, hogy teljesen élettelen állapotban maradt fekvé az uton. Bevitték Nagy-Somkútra, hol rögtön hívták Takács dr. nagysomkúti és Herczinger dr. nagybányai orvosokat, azonban a szerencsétlenül járt derék papot még szombaton sem lehetett eszméltre hozni. Az orvosok a jelekből agyrázkódást vagy koponyarepedést konstatálnak s az állapotot nagyon aggasztónak mondják. Bizonyára nagy részvényt fogja e hir kelteni mindazoknál, akik Dunainak nagy tevékenységét ismerik, úgy egyházi, mint hazafias téren.

Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszter Rád Jánost a misztótfalusi, Mózes Imrét az istvándi kerületbe anyakönyvvezetőkké, Millián Sándort az oláh meddesi, Káducsy Jánost a penészlaki kerületbe anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki. A szükség tehát kisegítőik dolgában napirenden van, hadd busuljon, akinek a kontójára írónak a legkegyelmesebb kinevezések.

Jegyzői szigorlat volt f. hó 19-én N.-Károlyban a vármegyei székház nagytermében, Nagy László alispán elnöklete alatt. A jelentkezők közül körjegyzőknek képesítette a bizottság: Erdős Jenőt, Nagy Kálmánt, Moskovics Samut, Várna Lászlót és Benesik Andort.

Kinevezés. A nagykárolyi pénzügyigazgatóság a helybeli kir. adóhivatalhoz Bakó Györgyöt díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Esküvő. Giebel János, építész mult szombaton tartá esküvőjét Horváth Erzsikevel, Horváth Jánosné kedves leányával.

A tur-terebesi postához Hofbauer Teréz, a Hofbauer Ignác plebános testvére nevezetett ki postamesterré.

A Kőlcsey-kör vasárnap d. e. tartja első matinétjét. A sarmaságh Géza kir. kath. főgymn. tanár fog felolvasni a hypnotizmusról. A művelt közönséget ez uton is meghívja a rend. bizottság.

Színházi diszeládás. A szept. 25-iki királyi leiratban megnyilatkozó uralkodói kegy tényét, mely országszerte óriási lelkesedést keltett, szintársulatunk impozáns módon készül megünnepelni. F. hó 31-én e czélből diszeládást rendez, melynek műsora a következő: 1. *Nyitány.* Előadja a színházi zenekar. 2. *„Éljen a király.”* Költemény E. Kovács Gyulától; szavalja Kápolnay Juliska. 3. *A király ajándéka;* néma képlet. 4. *„Tün-*

dérak Magyarországon;” népszimű 3 felvonásban. — A hazafias ünnepségre melegen hívjuk föl a közönség figyelmét.

— **Nyilvános nyugtató.** (XV.) A szatmári kir. kath. tanítóképző intézetben felállítandó Szent-Imre-szoborra a következő kegyes adományokat vettük:

1) Kosztra Ignác esperes-plebánostól	5 frtot.
2) Dr.	1 „
	Összesen 6 „

Főösszeg: 176 frt. 20 kr. és 1 drb 20 francos arany. — Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetünket.

Szatmártt, 1897. október 22.

Steinberger Ferencz,
tan. kép. igazgató.

Az ezredévi asztaltársaság f. hó 23-án, esti 7 órától tisztújító közgyűléssel egybekapcsolva nagy asztalt tartott az egyleti helyiségben. Szép számú közönség telepedett az asztalok köré s a választás jókedvű humora mindvégig legderültebb hangulatban tartotta a jelenvoltagekat. A tisztikar jobbára a régi maradt. Elnök: dr. Fechtel János, alelnökök: dr. Irinyi Tamás és Rácz István, igazgató; dr. Fodor Gyula, főügyész; dr. Fejes István, főjegyző; dr. Török István, jegyző; ifj. Koós György, főintéző, a felruházó bizottság elnöke: Ratkovszky Pál igazgató, a vigalmi bizottság elnöke: Jaskovics Ferencz, díszszónok: dr. Kelemen Samu, stb. A közgyűlés dr. Tanódy Mártont, ki ez idén is nagymérvű pénzáldozatokon kívül egymaga 10 gyermeket ruházott fel, nagy lelkesedéssel dísztaggá választotta. — Az egylet ez idén 71 gyermeket ruház fel valláskülönbség nélkül. Ehhez nem kell commentár. A közgyűlés befejezésével kezdetét vette a nagy asztal, melynél szellemesebbnél szellemesebb tósztok hangzottak el.

A hegyi alkapitánynak jogvégtzettséggel és államtudományi államvizsgálattal kell birni. Ily értelemben határozott a jogügyi szakosztály, a mi feltétlenül szükséges is, mert el sem képzelhető, hogy valaki bírskodhassék kihágási ügyekben, a kinek a törvény §§-airól még fogalma sincsen. A pályázat már meg van hirdetve, nov. 4-én jár le.

A „Szatmári Kör“ egy alakuló és két közgyűlést tartott már ez évben. Az első közgyűlésen Verebi Antal szavalta nagy lelkesedéssel „Zizim“ cz. költeményt. Sindelár J. felolvasott a Vesselényi-féle özszeesküvés okairól. Görög M. ékesen beszélt a kör megalakításáról és hármass czéljáról: az otthonteremtés, önmivelődés és segélyezésről. A II. közgyűlés nagyfontosságú volt, mert megjelentek azon elnökeikkel a „Nagy-Károlyi és Nagy-Bányai körök“ tagjai s esatlakozásra szolitották fel a szatmáriakat, hogy közösen alakítsák meg a „Szatmármegyei kör“t. Az ifjakban megérlelődött ama szilárd elhatározás, hogy nem esüggednek, munkálkodnak s ily módon szerzik meg a közvéleményt, mert hogy a kör megismosodhassék, a nemes lelkek támogatása is feltétlenül szükséges.

Az ecsedi lép lecsapoló társaság gr. Károlyi Tibor elnöklete alatt közgyűlést tartott, melyen elhatározták, hogy a kisajátításokra még szükséges 600,000 forintot felmondható kölcsön alakjában vegye fel a társulat, megállapított az egyes csoportok teherviselési aránya azon időre, míg a műszaki ártérfejlés és haszon aránylagos kulesa jogerőssé nem válik. Elfogadták a jövő évi költségvetést, melyben a kiadások 1.890,000 frtra vannak előirányozva. Az igazgató jelentette, hogy az új Kraszna-esatorna még e télen meg fog nyitvatni, miért a lép részleges művelése már a jövő évben

megkezdődhetik. A Homoród-esatorna kiépítése csak a jövő évben lesz befejezve. A Kraszna-hidak felülvizsgálata és átvétele e hó 24-én vette kezdetét.

Az óvoda választmányát dűledező épületének ügye foglalkoztatta a napokban. Nem dicsőség városunkra, hogy olyan helyiségbe engedi be a gyermekeket, melyeknek falait gerendákkal kell támogatni, hogy össze ne roskadjanak. Ilyen állapotot megtűrni egy pillanatig sem volna szabad. Csudálkozunk, ha a szülők fel nem zudultak és nem tartják vissza gyermekeiket. Ha a város ad a kulturára valamit, gondoskodik olyan iskola-helyiségről, ahol a kisdedek élete ninesen veszélylyel fenyegetve. A óvoda választmánya ismét megkereste a hatóságot ez ügyben. A gyermekek életbiztonsága érdekében elvárjuk, hogy a hatóság meg fogja tenni a sürgős épéseket és az építkezés eszméjét, mely már hónapokkal ezelőtt fel volt vetve, de a nálunk gyakran szokásos közönyösség miatt halva született, végre valahára nyélbe üti.

1848. Fél százados évfordulója lesz a magyar szabadság hajnalhasadásának a jövő év márczius 15-én. Erre a nagy nemzeti ünnepre készül az egész ország. De a legnagyobb felelősség a szabadsajtóra hárul a sajtószabadság ünnepe. Épen azért a hazai írók és művészek tömörültek, hogy a nagy nemzeti évfordulónak méltó emléket állítsanak. Jókai Mór, hazánk írói gárdájának fennkölt szellemű koszorusa, Bródy Sándor, Rákosi Viktor országosan tisztelt írók szerkesztésében Negyvennyolczezimen egy díszmű jelenik meg, melynek első füzetét vettük. A mű másfélezer képben a legkitűnőbb írók által írt magyarázatokkal szeméink elé varázsolja az eseményeket, az embereket, tetteiket és eszközeiket, mindont ami csak történt és hatással volt a történeleműkre. E műnek, mely a 48-iki események hü képét tárja elénk, nem szabad hiányzani egy jó magyar hazafi asztaláról sem. Épen ezért felkérjük tisztelt olvasóinkat, hogy tömegesen tegyék meg megrendeléseiket a magyar irodalom eme példátlanul remek alkotására. Az egész mű 30 füzetre fog terjedni, egy füzet ára 30 kr. Megrendelhető bármely hazai könyvkereskedőnél.

A torna és vivó egyesület nov. 1-én kezdi meg gyakorlatait az ev. ref. főgymn. tornacsarnokában. Művezetők dr. Lehoczky János alelnök és Maruska Mihály lesznek. Bartha Kálmán eltávozása folytán megüresedett a titkári állás, melyre Kraszny Sándor kéréselt fel. Légközelebb ismerkedési estély lesz, melyre az egyleti tagok és az érdeklődő közönség is meg lesz hívva.

Nyilvános nyugtató. A Szent László Társulat czéljaira a következő kegyes adományokat vettem: Ulférth Alfonz pleb. ur utján a huszti tagoktól 16 frt 59 kr. Gáspárdy Rudolf kanonok-esperes adománya 1 frt. e jánkí hívek adakozása 1 frt 50 kr., a szatmári rk. tanítóképző I. oszt. növendékei 1 frt 16 kr. Fogadják a kegyes adakozók a társulat nevében kifejezett hálás köszönetet. Szatmártt, 1897. okt. 26-án. *Lengyel József*, szatmár-egyházmegyei központi igazgató.

A hegyi vasut. a város bolterületén, valamint a gőzfűrészgárig létesítendő vonal közigazgatási bejárását elrendelte a kereskedelmi miniszter és *Kemény Árpád*ot küldötte ki annak foganatosítása végett, ki városunkba meg is érkezett, hogy a mai nap tartandó tárgyalásokon részt vegyen.

A Budapesti kath. kör“ felhívja az ország összes kath. egyesületeit, hogy a kör új palotájának dísztermében állítsanak szobrot a kath. körök atyjának, *Lévay Imrénék*, ki a

kath. egyleti életnek első harciosa volt és működésével soha el nem évülő érdemeket szerzett. Hiszszük, hogy a kath. egyesületek meg fogják érteni a hozzájuk intézett szót. Az adományokat a budapesti kath. körhöz kell küdeni.

A legtöbb adót fizetők névjegyzéke a következő sorrenddel állított össze: Keresztes András 978 frt 83 krt. Göbl Jakab 819 frt 91 krt. Antal Kristóf 807 frt 44 krt. Halmi János 807 frt 07 krt. Antal Dániel 744 frt 82 krt. id. Losonczy József 705 frt 79 krt. Fogarassy Sándor 504 frt 05 krt. Márkus Márton 493 frt 83 krt. Schwarcz Albert 487 frt 20 krt. Uray Géza 475 frt 04 krt.* Jankovics János 466 frt 96 krt.* Lengyel Endre 462 frt 76 krt. ifj. Hérmán István 434 frt 60 krt.* Beer Simon 431 frt 54 krt. Éltető Árpád 421 frt 67 krt. Hérmán Mihály 407 frt 78 krt.* Keresztes Sándor 336 frt 50 krt.* Klein Vilmos 335 frt 17 krt. Pál János 333 frt 25 krt. Wallon Lajos 332 frt 35 krt. Sz. Török János 312 frt 48 krt. Boros Miklós 311 frt 17 krt. Kovács Leo 307 frt 35 krt. Korányi János 304 frt 16 krt.* Dr. Lengyel Márton 302 frt 74 krt. Kegyes István 298 frt 72 krt. Rózenfeld Miksa 286 frt 69 krt. Lengyel Károly 281 frt 94 krt. Deutsch Mór 281 frt. Cholnoky Imre 278 frt. Gillyén József 262 frt 86 krt. Rózenblatt József 262 frt 06 krt. Haller Ottó 254 frt 31 krt. Szücs Márton 241 frt 20 krt. Scheiber Ferenc 233 frt 70 krt. Dr. Török István 227 frt 92 krt.* dr. Lehoczky János 224 frt 60 krt.* Kovács Ábrahám 221 frt 88 krt. Vaday Károly 219 frt 31 krt. A *-al jelölték adója kétszeresen van számítva.

Tűz ütött ki a múlt szerdán Lővinger József kereskedőnek a „Fehérház” alatt levő pinczeraktárában, hol mintegy 1500 liter rum és petroleum volt elhelyezve. A gyorsan elősiető tűzoltók ügyessége azonban eljött vette a veszedelemnek, mert a raktár nyílásának eltorlaszolásával sikerült a pusztító elem tovaterjedését meggátolni. A rendőrség is derekasán részt vett a munkában.

Új osztályosorsjáték. A kis lutri ez év október havában megszűnt, és a nagy magy. kir. szabadalmazott osztályosorsjáték által helyettesítették. Más államokban léteznek már ilyenek és csak nálunk hiányzott ilyen szolid és dús esélyű lotto. Körülbelül 5 hónap alatt 6 osztályban 100000 sorsjegy 50000 nyere-ményenyl húzzatik és a sorsolásra fordított tőke tizenhárom millió egyszáz hatvanezer korona, melyből a legmagasabb nyere-mény a leg-szerencsésebb esetben egy millió korona. Török A. és Társa főelárusítók az I. osztály sorsjegyeit, melyeknek húzása november 11 és 12-én biztosan megtörtént, szétküldik és pedig egy teljes sorsjegy ára 6 frt. egy fél 3 frt., egy negyed 1 frt 50 kr., egy nyolczad 75 kr. A húzás a kormány felügyelete alatt történik. Bárki bizalommal fordulhat Török A. és Társa céghez Budapest, Váci körút 4) P. szám alatt.

Hirdetmény. A véderőről szóló 1889. évi VI. t. cz 55. §-ában előirt és végrehajtása tárgyában kiadott utasítás III. Rész a hadsereget illető 59.- a honvédséget illető 38. §§-ai szerint, a nem tényleges állományú közshadseregbeli és honvéd legénységgel megtartandó utó ellenőrzési szemle Szatmár-németi sz: kir: város területén a következő napokon fog megtartatni u: m: I., A. cs. és kir. közshadseregbeli szabadságolt és póttartalékos legénységgel folyó évi november 18-ik napján reggeli 9 órakor a „Ferencz József” laktanyában. II., A. m. kir. és cs.

kir. szabadságolt állományú honvéd, illetve Landwehr legénységgel: folyó évi november 9-ik napján reggeli 9 órakor a „József főherceg” laktanyában. Felhivatnak tehát mindazon közshadseregbeli katonák és m. kir., illetve cs. kir. honvédek, kik az idej ellenőrzési szemlén részt venni kötelezve voltak, de bármi okból ott meg nem jelentek, ezen utóellenőrzési szemlén pontosan megjelenni, mert ellenesetben behívójegygyel külön ellenőrzési szemlére fognak behivatni és mulasztásukért büntettetni. A többire nézve az ellenőrzési szemlére vonatkozó 18158/897. flsz. hirdetményben foglaltak mérvadók.— Szatmárt, 1897. október 14-én. Kiss Gedeon főkapitány.

Az építő iparosok téli tanfolyama a budapesti m. kir. állami ipariskolában (Budapest, VIII. ker. Népszínház utca 8. szám.) ebben az évben is november hó 3-án nyílik meg. A beiratások már megkezdődtek s október 30. napjáig tartanak. A tanfolyam évenként november 3-tól márczius végéig tart s négy félévre terjed. A tanfolyam végzett tanulói mestorságok szerint kőműves, kőfaragó- vagy ácsmesterek.

Hirdetmény. 1898. évben működni hivatott iparhatósági megbízottak választásának ideje közeledvén, tudomására hozom az érdeklődő közönségnek, hogy a választó és választható joggal bíró iparosok és kereskedők névjegyzéke az 52211/1835. számú földmivelésügyi miniszteri körrendelet értelmében összeállított. Ezen névjegyzék a főkapitányi hivatal hirdetményi táblájára azon figyeimeztetéssel lesz ez évi november 1-től 8 napig kifüggesztve, hogy az ellen ki-ki felszólamlással élhet és az írásbeli kifogások november 10. napjáig ezen elsőfoku iparhatósághoz nyújthatók be. Szatmárt, 1897. évi október hó 14-én. Kiss Gedeon, főkapitány.

Színház.

Az első este több régi darabban mutatták be magukat az új színház tagjai több kevesebb sikerrel. Vasárnap a *Gyimesi Vadbírágot*, hétfőn a *Vigéceket*, kedden a *Államtitkár urat* hozták színre ügyes összejátékban. A kiállítás csinos, a jelenetek élénkek és valódi színpadi tarkaságot mutatnak. A zenekar a szokott nívón áll, a karnagy temperamentumos, ügyes művész.

Az eddigi előadásokból a szereplők művészetéről következőkben referálhatunk:

Halmay az igazgató, sokoldalú ügyes színész; *nejét*, mint rutinos énekesnőt, már ismeri közönségünk. **Brezsner Magdolna** szerepét hatással játssza, s a dalokat nagyon szépen énekelte. **Szekula Sárika**, a primadonna, már első fellépésével megnyerte a közönséget. Erős zöngésü, kellemes színezetű mezzosopránja s izléses előadása van. **Lipesy Józsa** teljesen bírja a soubrettek gyorsan hódító és pillanat alatt behizelgő eredeti kedvességét. Hangja kellemes, lágy, modulációra képes. **Raisz Lilla** megjelenésének elegáncziájával kelt biztatást; de hangjának korlátozott regisztere nem képes az emelkedő érzelmi skála kifejezésére s a hidegség benyomását gyakorolja. **Várfalvi Anna** élénk temperamentummal s ügyes kézfátékkal bír, amellyel sikeresen tudja arczjátékát szavainak értelmével összhangzatba hozni. **Majosházi Eszternek** is voltak percznyi sikerei; túlzásai kissé izléstelenek. **Szatmár Árpád** ügyes komikusnak igérkezik s bár eddigi szerepeiben inkább a külsőségre, az ábrázat és grimace életlenségére építé alakításait, a jellem-komikum iránti tehetségének is több jelét adta. **Tisztai M.** szintén bírja a hang és beszéd komikumát s élénken mozog. Kár, hogy a komikum fokozását identifikálja a fizikum tulhajtásaival. **Szatmár Lajosnak** félreismerhetlen tehetsége van az intrikus szerepre. Biztosan mozog s mindanyiszor eltalálja a kellő hangot. **Sárközi** ügyes, használható színésznek bizonyult. Felfogása jó, technikája haladott, csak hangja túnt föl kissé fogyatkosnak. **Tordairól** keveset mondhatunk. Hangja nem éretlen, de gyöngö és olykor erőltetett. Alakja jó, de

játéka kezdetleges s kissé formátlan. *Déri Béla* meg-látszik a kezdő. Mozdulatai szögletesek, fél karját folyton csipőjén tartja, kézfátéka inkább tartózkodásra, mint mérsékletre mutat. *Földvári*, mint Fábrián Gyurka nagyon egyhangú s tulságosan hideg volt arra, hogy hálás szerepét kellő érvényre tudta volna emelni.

Vidék.

Nagy-Károly, okt. 25.

A vasuti tavak kiszivattyuzása. A városnak akkori böles tanácsa, mely a városházából kaszárnyát csináltatott s így az utódokat belegratua 300.000 frt. költsézésbe, mert a régi városház sehogy sem vált be kaszárnyának; az a Hegedüs Józsefféle polgármesteri böleseség, mely a városnak egyedüli modern szállóját városháznak csináltatta, a miért most sem szállónk, sem alkalmas városházunk nincsen, mondom ez a fenékig való böleseség megengedte azt is, hogy a vasuti töltéshez szükséges földanyagot a város területén belül ássák ki. Így kaptuk mi azokat a mélyeséges és posványos tavakat a Kaplony-utca végén, a melyek nemcsak az utasok életét veszélyeztetik, hanem valóságos telegei a nyavalyáknak, a járványos beteségek baczellusának. Most alkalmas idő lett volna e tócsákat kiszivattyuzni s vizüket elvezetni; ha egyszer beállnak az őszi esők újra, megtelnek e tócsák s ott diszelegnek tovább a jövő év végéig. Már a vasuti pályaház is bomladozik miattok; a Lamarche ezég közeles volna ezeket feltölteni, de úgy látszik addig var velők, míg valami esoda el nem tünteti azokat.

Magyar királyi szálloda! Ezt a fuersa ezimet adta Stern Emil a régi Nashedé szállónak. Talán szálló a „Magyar Királyhoz?” Ez egészen más, mint m. kir. szálloda. Különben a cégér nem sokat használ, ha a belseje piszkos és elavult. Er-ről tegyen Stern ur.

„Megeszi a kalapját!” Az eesedi lap lecsapoló társulat közgyűlése előtt történt, hogy egy értelmes földesur kétségbe vonta a lap végleges lecsapolásának lehetőségét. Erre ugyancsak egy közelről érdekelt vidéki, (nem n.-károlyi) mérnök nagy hevesen oda-szolt: „Megeszem a kalapomat, ha a lecsapoló munka bevégezése után annyi viz marad a lap területén, a mennyit kalappal ki lehet merni!” — No hát biztosítjuk a heveskedőt, hogy megenné azt a kalapot, ha az 50 esztendőig be tudná várni, míg a lecsapolással elkészülnek. De erre a félszáz esztendőre meg a földesur nem gondolt.

A régi kaszinó közgyűlése t elhalasztotta e hó utolsó napjára. Arról van szó u. i., hogyan lehetne 8000 frton egy rozoga házat megvenni s abba 30.000 frtot. beleépíteni, hogy valamelyik takarékpénztárnak örökös adósa legyen a kaszinó. Legokosabb kiköltözni az ósdi helyiségből s új telket venni a Kölesey utcában. Van ott még elég üres telek. Ha már adósságra építünk, építsünk új, kényelmes és elegáns kaszinót, meg egy jó restaurációt, hol nem kérnek 35 krt. egy rostélyosért és 15 krt. egy kis porézti pörköltért. Még Pozsonyban sem olyan drága a koszt, mint most a n.-károlyi kocsmákban.

Bunyitay Vincez n.-váradí kanonok a kongrua összeírása ügyében N.-Károlyban járt s két napig a piaristák vendége volt.

A nagykárolyi szüret közepes termést hozott. Némelyik szőlősgazdának azonban váratlanul jó termése volt. Korán leszüreteltek, el lehetett volna odáni báran egy héttel később. Legutóbb édesedet volt a bogyo. Az amerikai vesszőkről leszüret bor könnyü, erő és zamat nélkül való folyadék. Majd megvállik, mi válik belőle?

Ungvár. Lélekekemelő ünnepnek volt tanuja f. hó 25-én az ungvári gör. kath. székesegyház. Ezen a napon mutatta be aranymiséjét *László József*, szolyvai g. k. esperes-lelkész Jakovics János kanonok manuduktorsága mellett. Az ünnepi szónok, Roskovics Emánuel remek ékesszó-

lása beszédben fejtegette az ünnep jelentőségéből kifolyólag a pap magasztos hivatását. Sz. mise után a jubiláns pap áldást adott a papságra, családjának tagjaira s a jelenlevő buzgó hívókra. De kettős ünnep volt ez, nemcsak ötven éves áldozó pap a jubiláns, de ötven éve annak is, hogy mint férj a házasság szentségének fölvétele után családi boldogságban töltötte el munkás életét és aranylakodalmát ezen alkalommal ülte meg. Az egyházi szertartás befejeztével a papság és a rokonok Hehelein Károly prépost-plebánosnak, mint az ünnepelelt testvére-öcsésének vendégszerető asztalánál gyűltek össze ünnepi lakomára. Az első felköszöntőt Hehelein mondotta, mely érzéssel, könyekig megható szavakban ecsetelte a letűnt ötven év történetét testvérbátyja egyházi és családi életében, kegyeletteljes lélekkel szállott édes anyjuknak az égben megdicsőült szelleméhez, s az öröm és meghatottság hangján mondott hálát az ég Urának a vettjókért s bátyja és családja hosszú boldogságáért üritette poharát. Utána az ünnepelelt jubiláns éltette Firezák Gyula püspököt; Matyaezky T. szemináriumi lelkiigazgató Hehelein prépostra üritette poharát. Ismét a jubiláns emelkedett fel szólásra s manuuctorát köszöntötte föl. Balajthy Mór, szolyvai főszolgabíró a gk. és r. k. klérusia, Hampel János t. kanonok az ünnepelelt arany-misére és aranymenyegzős párra, Zolták János szintén az ünnepeleltre és családjára üritette poharát kedélyes fölszólalásában. A társaság a legjobb kedvben maradt még soká együtt és mindegyik jelenlevő kedves emléket visz el magával e kettős ünnepről. Mi is őszinte tisztelettel kívánjuk a jubiláns papnak és aranymenyegzős párnak: ad multos annos!

Turterebes. F. hó 23-áról 24-ére virradó éjjelen Hofbauer plebános 4 nagy kazalból álló összes lóhere terménye teljesen leégett. A tűz oka ismeretlen. A kár meghaladja az 1000 frtot.

Hazánk.

Az orsz. autonomikus gyűlés egybehívása. Vaszary Kolos hercegeprimás az orszagos autonomikus gyűlést nov. 11-én d. e. 10 órára hívta egybe Budapestre a főrendi ház üléstermébe. A megválasztottak külön-külön kaptak meghívót, melyben a kongresszus legelső munkáit: a korjegyzők s az igazoló bizottság megválasztását is meghatározza a hercegeprimás.

Majláth Gusztáv erdélyi püspököt úgy tekintik a kormány, a liberálisok és protestánsok, mint a kit el kellene pusztítani a föld színéről, mert katolikus mer lenni. Rossz néven vették neki, hogy a bécsi egyetem theologiai kara öt doktorrá avatta, holott erre jogosultsága és kvalifikációja volt legalább is annyi, mint Wlassics miniszternek a levélíráshoz, melyet kultivál. Déván a híres liberális főispán leszedette előle a diadalkaput s betiltotta az állami iskolai kath. tanulóknak a fogadására való kivonulást, mert a liberalizmust nyíltan elítélte, mert, pedig annak szennyeseit — azt hisszük — mindenki ismeri ma már Magyarországon. Most aztán perbe fogták, a miért komáromi plébánosága idején egy 17 éves és 10 hónapos leányt a ref. egyházból vissza mert venni a kath. egyházba. A főrendiház az ügyesség kérelmére kiadta Majláth püspököt. Rövid szavunk a dologhoz ez: a legprimitívabb polgári becsületérzés azt követelte volna a protestáns tiszteletstől, kinél a leány visszatérése előtt a törvény szerint kétszer jelentkezett s a ki legjobban tudhatta a leány életidejét, hogy tudtára hozza ennek, hogy nem lehet még vallását, melyre, miután a kath. hitben volt nevelve, ugyis csak a törvény kötelezte, változtatnia, mert még nincs 18 éves. Tehát

a protestáns tiszteletstől van az első hiba, a cselvetés, és nem Majláthnál, ki nem figyelte meg eléggé a körülményt. Továbbá nem kívánunk egy püspöknek sem kiváltságot a törvény előtt, bár hisszük, hogy az alkotmányban gyökerező, közjogi állásuk ilyen is biztosíthatna nekik (pl. Bánffy Dezsőt az állása, Bánffy János grófit miniszterelnök testvérenek protekciója mentette meg levéltitok megsértésének kihágásában, illetve emberölés büntetében az elmarasztalástól), hanem csak azt mondjuk: ma nekem, holnap neked. Majláth püspököt fel fogja menteni a bíróság, de hogy meghurcolnak egy püspököt, az annyit jelent, hogy mindennemű tekintélynek ásnak sirt. Ez az anarchia, Wlassics miniszter uram!

Bartha Miklósnak kegyelmet adott a király. A mit nem sikerült elérni a kegyelmi kérvénnyel, melyet úgy láttamozott Perczel miniszter, hogy „a büntetés végrehajtandó,” azt atyai szívvvel megtette a felség. Bartha csak 24 óra hosszúra volt a börtönben. Eljen Bartha Miklós!

Budapest székesfőváros új főpolgármesterévé Márkus Józsefet választották meg.

Irodalom.

Irodalmi jelentés. Kiváló tisztelettel ajánlom az olvasó közönség figyelmébe terjesztés végett a serdültebb ifjuság között, legyenek azok leányok avagy fiúk, Dosenbach István, jézustársasági atya után fordított „Szűz Mária, az ifjuságnak mintaképe” című kiadványomat. Ne feledjük, hogy azoké a jövő, a kike jelenben az ifjuság! — Ára a XVI. r. 276 lapra terjedő munkának fűzve és bérmentesen küldve 60 kr. o. é. vagy két int. — Az Üdvözítő mondja: „A ki befogad egy ilyen kisdedit az én nevemben, engem fogad be.” (Mát. 18, 5.) Továbbá úgy az ifjuság, mint a felnőttek számára különösen ajánlhatom: „November hava, a tisztítóhelyen szenvedő lelkek emlékének szentelve” című könyvem, mely már 5-ik kiadásban jelent meg. Segítsünk a szenvedőkön, mert ez Istennek tetsző áldozat! — Ára a XVI. r. 285. lapra terjedő könyvnek fűzve és bérmentesen szállítva 60 kr. o. é. vagy két int. — „Szent és üdvösséges gondolat a halottakért imádkozni, hogy bűneiktől feloldoztassanak”. (Makkab. II. k. 12, 46.) Ha egyszerre legalább tíz példányt rendeltesz meg, egy egy példányt 45 kr. o. é.; illetőleg két példányt három int. küldök bérmentesen. Kívánatra mutatványpéldánnyal szívesen szolgálok! Szatmár, 1897. évben. Dr. Lessenyey Ferenc, papnöveldei hittanár

I. MAGYAR KIRÁLYI SZABADALMAZOTT OSZTÁLY SORSJÁTÉK „HUZÁS november 11-én.”

A m. kir. osztálysorsjáték
50.000 nyere-^{nyereményének}
jegyzéke.

A legnagyobb nyeremény a játéktörv. 9 §. szerint

1.000.000 korona
Egy millió

A nyeremények különleges beosztása a következő:

Nyeremények	Korona
1 „	600,000
1 „	400,000
1 „	200,000
2 „	100,000
1 „	90,000
1 „	80,000
1 „	70,000
2 „	60,000
1 „	40,000
5 „	30,000
1 „	25,000
7 „	20,000
3 „	15,000
31 „	10,000
67 „	5,000
3 „	3,000
432 „	2,000
763 „	1,000
1238 „	500
90 „	300
31700 „	200
3900 „	170
4900 „	130
50 „	100
3900 „	80
2900 „	40

50000 nyeremény és jutalom 13.160,000 kor. összegben, mely 6 osztályban sorsolódik ki.

Az 1897. évi február hó 27-iki törvény szerint a kis lutri megszűnik és ezen osztálysorsjáték által pótolatik. Németországban ezen nemű sorsjátékok már 100 év óta fennállanak és az illető sorsjegyek eladatnak. Nálunk Magyarországon is emelkedik iránta az érdeklődés, mert a sorsjegyek legnagyobb része biztos kezekben van. Nemsokára ilyenek csak ráfizetéssel lesznek kaphatók. Azért ajánljuk, hogy a vétellel ne késünk.

A magyar osztálysorsjáték áll:

100.000 és **50.000**
eredeti sorsjegyből és pénznereményből.

A nyerési esélyek oly előnyösek, hogy az eddigi kis lutri, vagy egy igérvény vétele ezzel nem is hasonlítható össze. Ily előnyös esélyekkel szemben mindenki nyujtsa kezét a szeretésének viszonyához képest.

Az összes 50,000 nyeremény a mellette álló nyeremény jegyzékből látható; ezen nyeremények 6 részben lesznek kisorsolva és a nyerő sorsjegy középpénzben kifizettetik.

A sorsjegyek ára az első húzáshoz:

6 frt egy egész eredeti sorsjegy
3 „ egy fél „ „
1.50 „ egy negyed „ „
0.75 „ egy nyolcad „ „

A húzások a fővárosi vígadó épületében nyilvánosan történnek a m. kir. kormány felügyelete alatt és egy kir. közjegyző előtt. A húzásnál mindenki jelen lehet.

Mi üzlethelyiségünkben elárusítjuk vagy utánvételt vagy az összeg postaiutalványi beküldése ellenében ajánlott levélben elküldjük az eredeti sorsjegyeket. Minden egyes vevő nevét azonnal feljegyezzük és vevőink minden egyes húzás után megkapják a kimerítő sorsolási jegyzéket.

Rendelvényeket f. évi november hó 11-ig fogadunk el, mely napon a húzás megkezdődik.

Török A. és Társa

a m. kir. szabad. osztálysorsjáték főelárusító,

BUDAPEST, Váci-körut 4./P. szám.

Vasuti menetrend.

Ervényes 1897. évi október hó 1-től.

Budapest-M.-Sziget:

Budapest	ind.	940	215	705		
Debreczen		407	659	305	523	758
N.-Károly		619	823	519	757	1105
Szatmár ér.		715	907	618	903	1227
Szatmár ind.		725	908	631	1149	(tovább nem megy)
M.-Sziget	érk.	1100	1140	950	700	
Körösmező			410	130		

M.-Sziget-Budapest.

Körösmező	ind.			1155		
M.-Sziget		356	400	600	1030	
Szatmár	érk.	709	630	906	242	
Szatmár	ind.	716	631	914	247	400
Nagy-Károly		815	717	1013	402	518
Debreczen	érk.	1022	843	1216	658	753
Budapest		545	150	810	esak P. Ladányig	esak Debreczenig

Szatmár-Nagybánya és viszont.

Szatmár	ind.	643	730
Szinér-Váralja	érk.	841	919
Nagy-Bánya		1003	1041
Nagy-Bánya	ind.	545	325
Szinér-Váralja	érk.	708	450
Szatmár		856	638

A vastag betűvel jelzett idők a gyorsvonatok közlekedési idejét, az aláhuzott idők az éjjeli időt jelzik.

ORGONA-ÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

Rieger testvérek

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Oszt. Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolesőbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 23 évi fennállása óta

540 új orgonát

épített, melyek közül 186 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz, Olasz és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek

ingyen és bérmentve.

Ditmár R. petroleum és olajlámpák.

Ajánlom a jelen idényre dusan felszerelt

petroleum

lámparaktáramat,

kiházasítási készletemet, melyekből mindég nagy raktárt tartok és igen

olesó áron árusítom. Ajánlom a legjobb minőségű francia, cseh- és magyar

ivókészleteimet,

berndorfi, alpacca, és cinaczel evőeszközöket, üveg, porcellán és majolika ozsonnás készleteimet, francia porcellán figurák, terakota és majolika dísz tárgyak olesó és csinos kivitelben.

VAS-MOSDÓK,

pléh és fatálcák,

háztartási és konyha-berendezési cikkek

nagy választékban. Helybeli és vidéki épület üvegezésekre költségvetéssel készséggel szolgálók, levélbeli leg tett megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézek.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

Teljes tisztelettel

Győry Károly.

Edison izzó-lámpák villanyvilágításhoz.

ÚJ RUHAÚZLET!

KLEIN TESTVÉREK

NŐI- ÉS FÉRFI-RUHARAKTÁRA.

Van szerencsénk úgy a helybeli, mint a vidéki tisztelt vevő közönség becses tudomására hozni, hogy **Kazinczy-utczában** levő **üzletünket a Deák-térre, a nagytözsde szomszédságába helyeztük át.**

Egyszersmind ajánljuk **ujjonnan** felszerelt **raktárunkat**, u. m.:

legujabb őszi és téli

női jaquetok, szövet- és szörme gallérok, körköpenyek, bundák,

ugyszintén férfi, fiu- és gyermek-

öltönyök, őszi és téli felöltők, mikadó kabátok, loden köpenyek, férfi és fiu mentsikoffok, utazó és városi bundák

a legolesőbb gyári árakon.

Midőn a n. é. közönség b. látogatását kérjük, szolid és pontos kiszolgálásról előlegesen is biztosítva maradtunk

KLEIN TESTVÉREK

kereskedelmi és iparbank palotájában.

SZOLID és PONTOS KISZOLGÁLÁS!

Férfi, fiu- és gyermek ruhák!

Dús választék női felöltőkben!

Legjobb minőségű
tisztán kezelt
valódi

HEGYI BOROK

valamint
thea-rum,

Magyar és Francia

COGNACOK

legjutányosabb árban be-
szerezhetők az érmelléki
és erdélyi borok raktárá-
ban a színház átellenében.

A közönség becses figyelmébe aján-
lom jó asztali boraimat 56 liter
vételenél 20—24 kr. árban, literen-
kint 34—40 kr-ért.

Igen finom tea-rumok lite-
renként 80 krtól 5 frtg.

További szíves pártfogásukat kéri

tisztelettel

Weisz Lajos,

érmelléki és erdélyi borok raktára.

Magyarország legrégebb

egyházi szerek és zászlók
gyára.

Oberbauer Alajos
utóda,

József főherceg cs. és kir. fensége
és Klotild főhercegné asszony ó cs.
és kir. fensége udvari szállítója.

Gyár és raktár:

BUDAPEST,

Váci-utca 14. szám.

Alapított 1863-ban.

Ötször kitüntetve.

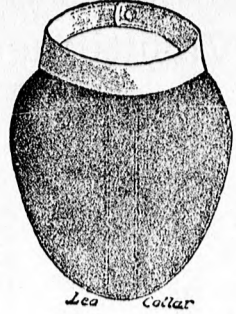
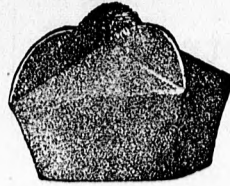
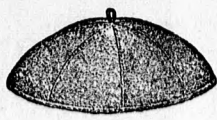
Ajánlja:

miseruha és egyházi szerelvények-
ből dusan felszerelt nagy raktárát,
mely bővelkedik góth-, román és renaiss-
sance-stylű ruhákban, valamint ponti-
fikáló szerekben,

Egyházi és egyleti zászlókban,
érecz- és faárúkban stb

Árjegyzékek és költségtervezetek díj- és
bérmentesen küldetnek.

Oltáregyleti szállító

Ruházati műterem
a főt. papság részére

a

„vörös kereszt“-hez

Kitüntetve: Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel
Boulogne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse I. Bécs, IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1897-iki őszi és téli idényre:

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

ugymint:

havelokok, felöltők, papi kabátok, egész öltö-
zetek stb., szertartási ruhák, santonok, ezimá-
dák, reverendák, talárok stb. szigoruan egy-
házi előírás szerint.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok,
cingulusok nagy választékban. Valamennyi ké-
szítmény a legjobb anyagból, tartós és díszes
kivitelben. Szövetek méterszáma is eladtnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után olesón szállittatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

„PÁZMÁNY-SAJTÓ”

— SZATMÁR, —

DEÁK-TÉR 29-IK SZÁM.

Vilalkozik mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁK

u. m.: tudományos és szépirodalmi könyvek, folyóiratok, ár-
jegyzékek, falragaszok, körlevelek, számlák, bái- és lakodalmi
meghívók, eljegyzési kártyák, levélpapírok, borítékok, valamint
névjegyek gyors, esinos és hibátlan elkészítésére a legjutá-
nyosabb árak mellett.

Tisztelettel

az igazgatóság.